

Lieta T-41/05

Alliance One International, Inc.

pret

Eiropas Komisiju

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Jēltabakas iepirkuma un pirmapstrādes Spānijas tirgus — Lēmums, ar kuru konstatēts EKL 81. panta pārkāpums — Cenu noteikšana un tirgus sadale — Naudas sodi — Vainojamība pārkāpjošā rīcībā — Maksimālā robeža 10 % apmērā no apgrozījuma — Preventīva iedarbība — Atbildību mīkstinoši apstākļi

Vispārējās tiesas (ceturtā palāta) 2011. gada 12. oktobra spriedums II - 7107

Sprieduma kopsavilkums

1. *Konkurence — Kopienu tiesību normas — Pārkāpumi — Atzīšana par vainojamu — Mātesabiedrība un meitassabiedrības — Ekonomiska vienība — Vērtējuma kritēriji — Prezumpcija par mātesabiedrības īstenotu izšķirošu ietekmi uz tai pilnībā piederošām meitassabiedrībām*
(EKL 81. pants)
2. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Maksimālais apmērs — Aprēķināšana — Apgrozījums, kas jāņem vērā*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts)

3. *Konkurence — Kopienu tiesību normas — Pārkāpumi — Atzīšana par vainojamu — Mātesabiedrība un meitassabiedrības — Ekonomiska vienība — Vērtējuma kritēriji — Vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošana no Komisijas puses*
(EKL 81. pants)
4. *Konkurence — Kopienu tiesību normas — Pārkāpumi — Atzīšana par vainojamu — Mātesabiedrība un meitassabiedrības — Ekonomiska vienība — Vērtējuma kritēriji — Meitassabiedrības autonomija*
(EKL 81. pants)
5. *Prasība atcelt tiesību aktu — Pamati — Pamatojuma trūkums vai tā nepietiekamība*
(EKL 230. un 253. pants)
6. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Atbildību mīkstinoši apstākļi*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts; Komisijas Paziņojuma 98/C 9/03 3. punkta trešais ievilkums)
7. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Naudas soda preventīvais raksturs*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts; Komisijas Paziņojums 98/C 9/03)

1. Konkurences tiesību jomā meitassabiedrības rīcībā mātesabiedrībavar tikt vainota it īpaši tad, ja, lai gan tā ir atsevišķa juridiska persona, šī meitassabiedrība savu uzvedību tirgū nenosaka autonomi, bet gan būtībā piemēro mātesabiedrības dotus norādījumus, ievērojot īpaši ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās

saiknes, kas apvieno šīs abas juridiskās vienības.

Faktiski šādā situācijā mātesabiedrība un tās meitassabiedrība ir vienas ekonomiskās vienības daļas un tātad veido vienu uzņēmumu. Tādējādi nevis musināšanas

uz pārkāpumu saite starp mātessabiedrību un tās meitassabiedrību, ne, vēl jo vairāk, pirmās līdzdalība šajā pārkāpumā, bet gan tas, ka tās ir viens uzņēmums EKL 81. panta izpratnē, ļauj Komisijai adresēt mātessabiedrībai lēmumu, ar kuru tiek uzlikts naudas sods.

Komisijai nebūtu jāprobežojas tikai ar konstatējumu, ka mātessabiedrība spēj īstenot izšķirošu ietekmi uz savas meitassabiedrības rīcību, bet tai ir arī jāpārbauda, vai šī ietekme ir tikusi faktiski īstenota.

Īpašajā gadījumā, kad mātessabiedrībai pieder viss tās meitassabiedrības, kas ir izdarījusi Kopienu konkurences tiesību pārkāpumu, kapitāls, pirmkārt, šī mātessabiedrība var īstenot izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības rīcību un, otrkārt, pastāv vienkārša prezumpcija, ka minētā mātessabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitassabiedrības rīcību.

Šādos apstākļos pietiek, ja Komisija pierāda, ka viss meitassabiedrības kapitāls pieder tās mātessabiedrībai, lai prezumētu, ka pēdējā īsteno izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības komercpolitiku. Tādējādi Komisija var uzskatīt mātessabiedrību par solidāri atbildīgu par tās

meitassabiedrībai uzliktā naudas soda samaksu, ja vien šī mātessabiedrība, kurai ir jāatspēko šī prezumpcija, neiesniedz pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, ka tās meitassabiedrība rikojas tirgū autonomi.

Prezumpcija saistībā ar visa kapitāla turējumu var attiekties ne tikai uz tādu gadījumu, kurā ir tieša saikne starp mātessabiedrību un tās meitassabiedrību, bet arī uz gadījumu, kad saikne ir netieša caur meitassabiedrību starpniecī.

(sal. ar 92.–96. un 98. punktu)

2. Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija ar lēmumu uzņēmumiem, kas izdarījuši EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, var uzlikt naudas sodu, nepārsniedzot 10% no katra uzņēmuma — pārkāpuma dalībnieka — iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma. Tāda pati norāde ir ietverta Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā.

Šajās normās minētais apgrozījums attiecas uz attiecīgā uzņēmuma kopējo apgrozījumu, proti, tāda uzņēmuma

[apgrozījumu], kurš tiek vainots pārkāpumā un kurš tādēļ ir ticis atzīts par atbildīgu.

Jēdziens “iepriekšējais finanšu gads”, kas ietverts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, ir jāizprot tādējādi, ka tas nozīmē finanšu gadu pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas, izņemot noteiktus gadījumus, kad apgrozījums finanšu gadā pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas nesniedz nekādas derīgas norādes par attiecīgā uzņēmuma patieso ekonomisko situāciju un pienācīgo šim uzņēmumam uzliekamā naudas soda līmeni.

Tādējādi, ja Komisija secina, ka starp mātessabiedrību un meitassabiedrību pastāv viena ekonomiska vienība un attiecīgi atzīst šo mātessabiedrību par solidāri atbildīgu par pārkāpumu, kā arī naudas soda samaksu, un to iekļauj starp apstrīdētā lēmuma adresātiem, Komisija var balstīties arī uz mātessabiedrības konsolidēto apgrozījumu gadā pirms tās lēmuma pieņemšanas, lai aprēķinātu Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzēto maksimālo robežu 10% apmērā.

(sal. ar 99.–101., 165. un 166. punktu)

3. Ja lietā par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, kurā tiek vainoti

vairāki atšķirīgi uzņēmumi, Komisija atbilstoši judikatūrā noteiktajam izmanto konkrētu metodi, lai noteiktu, vai ir vainojamas gan meitassabiedrības, kuras galvenokārt ir izdarījušas šo pārkāpumu, gan to mātessabiedrības, tai, izņemot īpašus apstākļus, šajā ziņā ir jāpamatojas uz vieniem kritērijiem attiecībā uz visiem šiem uzņēmumiem. Komisijai faktiski ir pienākums ievērot vienlīdzīgas attieksmes principu, kurš noteic, ka līdzīgas situācijas nedrīkst aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas savukārt nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota.

(sal. ar 123. punktu)

4. Konkurences tiesību jomā meitassabiedrības autonomija no tās mātessabiedrības nav jāvērtē, ievērojot tikai tās darbību jomā, kuru skāris pārkāpums. Lai secinātu, vai meitassabiedrība autonomi nosaka savu rīcību tirgū, ir jāņem vērā visi atbilstošie pierādījumi par ekonomiskajām, organizatoriskajām un juridiskajām saitēm, kas vieno meitassabiedrību ar mātessabiedrību un kas varētu mainīties dažādos gadījumos, un tādējādi nav izsmeļoši uzskaitāmi.

Tādējādi ar to, ka mātessabiedrība nekad nav ieviesusi mehānismu, lai kontrolētu savas meitassabiedrības darbības jomā, uz kuru attiecas pārkāpums, nevar būt pietiekami, lai pierādītu, ka meitassabiedrība tirgū rīkojusies autonomi. Tas tāpat ir attiecībā uz mātessabiedrības rīkojumu un norādījumu meitassabiedrībai attiecībā uz tās iegādes politiku vai sanāksmēm ar citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem neesamību.

(sal. ar 158. un 160. punktu)

5. Saistībā ar prasību atcelt tiesību aktu pamats, kas saistīts ar pamatojuma neesamību vai nepietiekamību, ir absolūts pamats, ko Savienības tiesa var izskatīt un kas tai pat ir jāizskata pēc savas ierosmes, un ko līdz ar to lietas dalībnieki var izvirzīt ikvienā procesa stadijā.

(sal. ar 170. punktu)

6. Saistībā ar Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu pārkāpuma pārtraukšanu, tiklīdz iejaucas Komisija, loģiski var uzskatīt par atbildību mikstinošu apstākli tikai tad, ja pastāv iemesli pieņemt, ka šāda iejaukšanās ir mudinājusi minētos uzņēmumus izbeigt savu

pret konkurenci vērsto rīcību; ja pārkāpums jau ir beidzies pirms datuma, kad iejaucās Komisija, tad uz šo gadījumu Pamatnostādņu sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 3. punkta trešais ievilkums neattiecas.

Pat ja Komisija uzskata, ka pārkāpums ticis izbeigts tajā pašā dienā, kad tā veikusi savas pirmās pārbaudes, tā var pilnīgi pamatoti neņemt vērā tādu pārtraukšanu kā vainu mikstinošu apstākli. Faktiski naudas sods tiek nevis automātiski samazināts tāpēc, ka pārkāpums ticis izbeigts, tiklīdz iejaucās Komisija, bet šī samazināšana ir atkarīga no tā, kā Komisija, īstenojot savu rīcības brīvību, novērtē attiecīgajā gadījumā pastāvošos apstākļus. Šajā sakarā pamatnostādņu 3. punkta trešā ievilkuma piemērošana uzņēmumam ir īpaši piemērota tad, ja attiecīgā rīcība nav acīmredzami nesaderīga ar konkurenci. Savukārt tā piemērošana principā ir mazāk piemērota tad, ja rīcība, kā ir pierādīts, ir skaidri nesaderīga ar konkurenci.

(sal. ar 192. un 194. punktu)

7. Saistībā ar Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, ja mātessabiedrība un meitassabiedrība kopā veido vienu uzņēmumu gadā pirms tāda Komisijas

lēmuma pieņemšanas, ar kuru tiek uzlikts naudas sods, Komisija var piemērot reizināšanas koeficientu prevencijas mērķim, kurš balstās uz attiecīgā uzņēmuma lielumu un kopējiem resursiem šajā gadā.

Faktiski attiecīgā uzņēmuma lieluma un kopējo resursu ņemšana vērā, lai nodrošinātu pietiekamu naudas soda preventīvo iedarbību, ir izskaidrojama ar vēlamo iedarbību uz minēto uzņēmumu; sods nedrīkst būt niecīgs, salīdzinot ar tā finansālajām iespējām. Lai varētu noteikt naudas soda preventīvo raksturu attiecībā uz uzņēmumu, kas atzīts par atbildīgu

par pārkāpumu, tādējādi nevar tikt ņemta vērā situācija, kāda pastāvēja pārkāpuma sākumā. Šāda ņemšana vērā varētu vai nu radīt risku uzlikt pārāk zemu naudas sodu, lai tas būtu pietiekami preventīvs, gadījumā, ja uzņēmuma apgrozījums starplaikā būtu pieaudzis, vai arī radīt risku, ka tiktu uzlikts augstāks naudas sods, kas nebūtu nepieciešams prevencijas nolūkā, gadījumā, ja uzņēmuma apgrozījums starplaikā būtu samazinājies.

(sal. ar 210. un 211. punktu)